

Marta Śliwińska

Uniwersytet Jagielloński

Francuszczyzna w rejestrze środków publicystycznych (na przykładzie felietonów Ludwika Stommy)

Funkcjonalne odmiany polszczyzny ogólnej, czyli style, obejmują swym zakresem także publicystykę, której przekazy docierają do odbiorców w postaci pisanej (prasa), ustnej (radio) lub ustnej i ikonicznej (telewizja). Zróżnicowanie wypowiedzi publicystycznych zależy nie tylko od zastosowanego nośnika materialnego, ale również od realizowanych modeli gatunkowych, przesądzających o całościowym kształcie komunikatów.

Podstawą niniejszego artykułu będą felietony Ludwika Stommy, a więc teksty komentarzowe¹ zamieszczane w „Polityce” w latach 2005–2007, a przedmiotem obserwacji elementy języka francuskiego występujące w jego cyklicznych artykułach przysyłanych do Warszawy z Paryża.

Punktem wyjścia mojego opracowania o słownictwie francuskim czynię płaszczyznę strukturalną, służącą wydobyciu w analizowanym materiale leksykalnym kategorii i subkategorii językowych (a), następnie przeprowadzę rozważania semantyczne na podstawie składników syntaktycznych, wypełniających wyróżnione kategorie i subkategorie leksykalno-semantyczne (b), w końcu przedstawię frekwencyjne i składniowe ujęcie słów kluczy, wyrazów tematycznych najczęstszych w felietonach L. Stommy (c).

Twórcą wypowiedzi publicystycznych jest profesor antropologii kulturowej na paryskiej Sorbonie i znakomity dziennikarz. Zainteresowania indywidualne autora, jego zmysł obserwowania społeczeństw francuskiego i polskiego, predyspozycje pisarskie, zdolność wyszukiwania zajmujących tematów, dziennikarska pasja krytykowania absurdów, nonsensów i głupoty sprawiają, że ów dwujęzyczny żurnalista świadomie wprowadza do felietonu struktury właściwe językowi francuskiemu, od pojedynczych słów poczynając, poprzez nazwy własne, na sentencjach i całych zdaniach kończąc. Ponieważ felietony są kierowane w szczególności do czytelnika polskiego, to obok występujących w jednych miejscach tekstu oryginalnych wyrazów, nazw czy zdań francuskich, w innych miejscach pojawiają się ich postaci spolszczone, a także zapożyczenia.

Tak więc zarówno oryginalna francuszczyzna, jak i konieczna do przekazania podstawowych, tematycznych treści polszczyzna będą tworzyły dopełniające się

¹ W. Pisarek, *Frekwencja wyrazów w prasie. Wiadomości – komentarze – reportaże*, Kraków 1972, s. 7–81.

dwa rejestry niezbędnych środków językowych, charakterystycznych dla wypowiedzi L. Stommy i wyróżniających jego felietony w zbiorze tekstów gatunkowo tożsamy.

Ad (a)

Poszczególne jednostki leksykalne zostały zebrane w pięć kategorii językowych: **I CYTATY** (które nie są pożyczkami słownikowymi w języku polskim), **II NAZWY OSOBOWE**, **III NAZWY GEOGRAFICZNE**, **IV INNE NAZWY WŁASNE**, to jest ideonimy, chrematonimy i zoonimy, **V ZAPOŻYCZENIA LEKSYKALNE**².

Każda z kategorii w zależności od kryterium oryginalnego brzmienia i zapisu francuskiego czy całkowitego bądź częściowego spolszczenia zawiera dwie subkategorie:

Ia – cytowane w języku francuskim wyrazy, wyrażenia lub zdania, np.: *À la guerre comme à la guerre – qu'est-ce que vous voulez* (f=2) = 'Czegóż chcecie – na wojnie jak na wojnie'; *à l'ordre du jour* = 'na porządku dziennym'; *bouchées à la reine* = 'paszteciki królowej, drobne przekąski'; *brocante* (f=2) = 'targ staroci, starzyzny lub pchli targ' 43/05; *charges patronales* (f=2) = 'obciążenia pracownicze'; *le plombier polonais* = 'polski hydraulik';

Ib – przytaczane po polsku wypowiedzi znanych Francuzów lub wypowiedzi o Francji (pochodzące z różnych źródeł), np.: André Breton, por. „Wierzyć można tylko tyranom. Ich bowiem jedynie stać na prawdomówność”; Jacques Chirac, por. „Francja i państwo francuskie współistniały z okupantem, popełniając czyny niewybaczalne”; Jean-Marie Lustiger, por. „Sobór Watykański i barykady na ulicach Paryża przemieniły na lepsze kształt Francji”;

Ila – nazwy osobowe francuskie, np.: *Alfred Dreyfus // Dreyfus; Charles de Gaulle* (f=2); *Charlotte Corday; Émile Combes // Combes* (f=5); *Gérard Depardieu*;

Ilb – nazwy osobowe spolszczone (częściowo lub całkowicie), np.: *Filip Piękny* (f=3); *Gabrysia Chanel; Józefina de Beauharnais; Wolter*;

Illa – nazwy geograficzne w języku francuskim, np.: *Amiens; Caen* (w Normandii); *Île-de-France; Montmartre* (f=2); *Saint-Michel* (bulwar w Paryżu);

III b – nazwy geograficzne spolszczone, np.: *Bretania; Lazurowe Wybrzeże* (f=2); *Owernia* (f=2); *Szampania* (f=2);

IVa – inne nazwy własne w języku francuskim, np.: *Gilbert Jeune* (nazwa domu wydawniczego); *Graouilli* (smok z Metzu); *Journal du Dimanche* (nazwa dziennika francuskiego); *Tour de France* (f=4);

IVb – inne nazwy własne spolszczone (częściowo lub całkowicie), np.: *Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela; Francuska Biblioteka Narodowa; Front Narodowy; Pałac Elizejski*;

² W pracy biorę pod uwagę tylko zapożyczenia leksykalne, nie zajmuję się natomiast zapożyczeniami strukturalnymi (kalkami językowymi z języka francuskiego typu *słowo klucz*). Zapożyczenia leksykalne to wyrazy, które polszczyzna przejęła z języka francuskiego w historycznym rozwoju językowym. Różnią się one od cytatów, przytoczeń z francuszczyzny, niemających statusu pożyczek leksykalnych. Zapożyczenia weszły do normy językowej polszczyzny ogólnej i zostały odnotowane zarówno w słownikach ogólnych języka polskiego, jak i w polskich słownikach wyrazów obcych. Cytatów z języka francuskiego nieobecnych w słownikach wyrazów obcych, a więc i w normie ogólnopolskiej, nie zaliczam do zapożyczeń francuskich, czyli tzw. galicyzmów.

Va – zapożyczenia leksykalne z języka francuskiego o pisowni i wymowie francuskiej, np.: *au courant* = ‘być na bieżąco z czymś’; *bon mot* (f=3) = ‘przen. zręczny zwrot, dowcipne powiedzenie’; *calvados*; *empire*;

Vb – zapożyczenia leksykalne z języka francuskiego o pisowni i wymowie polskiej, np.: *afisz* (f=2); *ambasada*; *ankieta*; *awans*; *bagietka*; *bukinista* (f=2); *butik*; *elita* (f=2); *frondysta*; *kampania* (f=8); *libertyn*; *marszand* (f=2); *prewot* (f=2) = ‘w dawnej Francji urzędnik organów ścigania’.

W ogólnym zestawieniu kategorii językowych przeważa układ **V (ZAPOŻYCZENIA)**, gromadzący 41,17% wszystkich jednostek, przed układem **II (NAZWY OSOBOWE)**, skupiającym 24,11% elementów płaszczyzny językowej. Natomiast bezwzględny ranking subkategorii rozpoczynają fundamentalne w wyróżnionych kategoriach podgrupy: **Vb (ZAPOŻYCZENIA LEKSYKALNE Z JĘZYKA FRANCUSKIEGO O PISOWNI I WYMOWIE POLSKIEJ)**, zawierające 38,21% ogółu jednostek, i **Ila (NAZWY OSOBOWE FRANCUSKIE)**, na które przypada 18,97% całości zbioru.

Dominującymi wykładnikami językowymi w płaszczyźnie strukturalnej okazują się w felietonach L. Stommy ostatecznie kategorie: **V ZAPOŻYCZENIA** i **II NAZWY OSOBOWE**, z dopełniającymi je konsekwentnie subkategoriami: **Vb ZAPOŻYCZENIA LEKSYKALNE Z JĘZYKA FRANCUSKIEGO O PISOWNI I WYMOWIE POLSKIEJ** i **Ila NAZWY OSOBOWE FRANCUSKIE**. Warianty kategorialne, obejmujące wskazane subkategorie, tworzą w analizowanych tekstach układ dychotomiczny komplementarny, budują go z jednej strony formy przyswojone, asymilowane (zapożyczenia leksykalne) – pierwiastek częściowo rodzimy, z drugiej strony tworzą go oryginalne wyrażenia antroponiimii francuskiej – pierwiastek obcy.

Ad (b)

Podstawą klasyfikacji semantycznej badanego materiału, czyli wydzielenia kategorii i subkategorii leksykalno-semantycznych, jest teoria pól językowych, tematycznych³. Wyodrębnienie kategorii (pojęcia nadrzędnego) umożliwia z jednej strony wewnętrzne zróżnicowanie kultury, zaproponowane przez socjologów i kulturoznawców⁴, z drugiej lektura samego tekstu felietonu, proponująca określone treści poznawcze, informacyjne. Głębszy podział materiału semantycznego – podstawa wydobycia subkategorii leksykalno-semantycznych (pojęcia podrzędnego) wynika znowu ze szczegółowszej analizy podejmowanych tematów, których dostarczają dziennikarzowi przykładowo opracowania z zakresu historii, kultury, socjologii oraz antropologii czy też aktualne wydarzenia polityczno-społeczne i kulturalne.

Zawartość poznawczą, treściową felietonów L. Stommy sytuuję w trzech kategoriach leksykalno-semantycznych, takich jak: kategoria I – **HISTORIA I POLITYKA**, kategoria II – **KULTURA UMYSŁOWA. MYŚL, TWÓRCA, DZIEŁO**, kategoria III – **KULTURA SPOŁECZNA. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE**. Z kolei poszczególne

³ Por. m.in. D. Buttler, *Koncepcja pola znaczeniowego*, „Przegląd Humanistyczny” 1967, nr 2, s. 41–59; W. Pisarek, *Pojęcie pola wyrazowego i jego użyteczność w badaniach stylistycznych*, „Pamiętnik Literacki”, t. 58: 1967, s. 493–516; K. Pisarkowa, *Szkic pola semantycznego zapachów w polszczyźnie*, „Język Polski”, t. 52: 1972, s. 330–339; W. Miodunka, *Teoria pól językowych. Społeczne i indywidualne ich uwarunkowania*, Warszawa – Kraków 1980; R. Tokarski, *Struktura pola znaczeniowego (studia językoznawcze)*, Warszawa 1984.

⁴ Zob. hasło *kultura*, [w:] *Encyklopedia powszechna PWN*, Warszawa 1984, t. 2, s. 649.

kategorii rozpadają się na mniejsze jednostki tematotwórcze, to jest subkategorie leksykalno-semantyczne.

Kategoria I zawiera następujący zestaw subkategorii: Ia – **Wczesne średniowiecze**, np.: *Jacques de Molay, Kapetyngowie; komandor, prewot*; Ib – **Późne średniowiecze**, np.: *Armagnacy, Burgundczycy, Joanna d’Arc, Reims*; Ic – **Dzieje Francji XVI w. – XVIII w.**, np.: *Delfin, frondysta, Ludwik XIV, muszkieter, Pompadour, Wielki Kondeusz*; Id – **Wielka Rewolucja Francuska**, np.: *Danton, gilotyna, jakobin, Marat, Robespierre, sankiulota, Wanda*; Ie – **Cesarstwo Napoleona**, np.: *Fouché, Napoleon I Bonaparte, Pierre Cambonne; Talleyrand*; If – **Restauracja Burbonów**, np.: *Burbonowie, Komuna Paryska, Ludwik XVIII, Thiers, salon*; Ig – **Dzieje Francji od końca XIX w. do 1939 r.**, np.: *Alfred Dreyfus, Émile Combes, Léon Blum, Marna, Verdun, Ypres*; Ih – **II wojna światowa**, np.: *Arromanches, Cherbourg, desant, Normandia, Omaha, plaża*; Ii – **Polityka współczesnej Francji**, np.: *François Mitterrand, Laurent Fabius, Nicolas Sarkozy, Piąta Republika, populizm, rewolta, Valéry Giscard d’Estaing*; **kategorię II** współtworzą układy subkategoryjne typu: IIa – **Kultura i sztuka**, np.: *Centre Pompidou, fowista, Henri Rousseau, Lelouch, Marc Chagall, surrealizm*; IIb – **Nauka i popularyzacja wiedzy**, np.: *ankieta (socjologiczna), Claude Lévi-Strauss, Gérard Walter, raport (demograficzny), René Sédillot, Sorbona*; IIc – **Filozofia i sposoby myślenia**, np.: *Emmanuel Mounier, Jacques Derrida, Jean Paul Sartre, Saint-Germain-des-Prés*; IId – **Kościół i religia**, np.: *Jean-Marie Lustiger, Notre Dame, piedestał (mityczny jezuitów); René-Samuel Sirat*; IIE – **Język**, np.: *Francja, Francuz, kalambur*; IIf – **Literatura**, np.: *beletrystyka, Chateaubriand, Goncourtów (nagroda), Jacques Prévert, kuplet, „Les Bienveillantes”, Simone de Beauvoir, trubadur*; IIg – **Prasa, telewizja, inne media**, np.: *banal, brutalizm, Ève Fournier, La Croix, Le Figaro, Le Monde, Libération, sondaż, żurnalista*; **kategorię III** wypełnia znowu taki oto zbiór subkategorii: IIIa – **Człowiek, życie społeczne, środowisko**, np.: *„A Francuzów przybywa”, bibelot, burżuazja, duser, kokieteria, maltretować, prestiż (społeczny), Simone Veil, Tuluza, tupet*; IIIb – **Praca**, np.: *APSYS, bluza, branża, etat, Hugo Boss, inżynier, staż*; IIIc – **Szkoła i oświata**, np.: *„Histoire-terminales”, kariera (nauczycielska), pasjonować się (wychowaniem cywilnym)*; IIId – **Administracja**, np.: *departament, Marais, mer, prefektura, XII dzielnica, XVI dzielnica*; IIIe – **Urbanizacja i technika**, np.: *antresola, bulwar, fasada, Galeries Lafayette, Gare de l’Est, limuzyna, metro, mirage, motocykl, pasaż, Peugeot, Renault, rondo*; IIIf – **Kuchnia**, np.: *beszamel, bufet, bulion, camembert, deser, dorada, homar, koniak, majonez, omlet, szampan*; IIIg – **Moda**, np.: *Armand, beret, biżuteria, Chanel N°5, Dior, kostium, krem, perfumy, pompon, puder*; IIIh – **Człowiek i ekologia**, np.: *Aspe, bombowy (zamach na Greenpeace), Camargue, Cannelle, Guy Mountfort, prestiżowe (ssaki), stacjonujący (statek ekologów)*; IIIi – **Sport**, np.: *arbitraż, balon, cyklista, zdezawuować, ekipa, peleton, Pierre de Coubertin, piruet, Platini, rywalizacja, Zinedine Zidane*.

Wśród kategorii leksykalno-semantycznych na czoło wysuwa się **HISTORIA I POLITYKA**, która wypełnia 301 składników syntaktycznych, czyli 40,57% ogółu haseł w zbiorze, za nią sytuują się prawie *ex aequo* **KULTURA UMYŚŁOWA. MYŚL, TWÓRCA, DZIEŁO** z 225 jednostkami składniowymi, co stanowi 30,32% pozostałego materiału, oraz **KULTURA SPOŁECZNA. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE** z 216 syntagmami, stanowiącymi 29,11% wypełnień całego zestawu hasłowego.

Natomiast bezwzględny ranking subkategorii leksykalno-semantycznych rozpoczyna paradygmat znaczeniowy **POLITYKA WSPÓŁCZESNEJ FRANCJI**, gromadzący 95 haseł składniowych, to jest 12,80% całego zbioru struktur, niżej w hierarchii lokują się znowu subkategorie: **KULTURA I SZTUKA** z 73 hasłami, co stanowi odpowiednio 9,84% ogółu wszelkich składników, **CZŁOWIEK, ŻYCIE SPOŁECZNE, ŚRODOWISKO** z 49 hasłami (6,60% ogółu składników), **LITERATURA** z 47 hasłami (6,33% ogółu składników) i **WIELKA REWOLUCJA FRANCUSKA** z 45 hasłami (6,06% ogółu składników). Najliczniejsze subkategorie w kategoriach **I** i **II** stanowią – jak się okazuje – prawie połowę poszczególnych kategorii leksykalno-semantycznych (95 + 45: 301; 73 + 47: 225), podczas gdy w kategorii **III** najliczniejsza subkategoria skupia tylko jedną czwartą materiału tematycznego (49: 216).

Nasylenie felietonów kategoriami i subkategoriami leksykalno-semantycznymi wskazuje ogólnie dominujące tendencje tematyczne w tekstach L. Stommy. Dziennikarz preferuje zasadniczo tematykę współczesną, w historii zwraca uwagę przede wszystkim na Wielką Rewolucję Francuską, w ramach kultury umysłowej uprzywilejowuje zjawiska z zakresu kultury i sztuki oraz literatury, a podejmując problematykę społeczną, koncentruje się na człowieku i warunkach środowiskowych. Inaczej mówiąc, centrum tematyczne wypowiedzi publicystycznych Stommy stanowi współczesność, z takimi wyznacznikami jak polityka, kultura wysoka (sztuka, literatura) i życie społeczne (środowisko). Te subkategorie leksykalno-semantyczne składają się więc na pewien stworzony przez autora inwariant kulturowy (prototyp w terminologii kognitywnej), przez który każe on postrzegać polskim czytelnikom Francję i Francuzów.

Ad (c)

Termin *słowa kluczowe* bywa różnie rozumiany przez językoznawców. *Encyklopedia języka polskiego* wymienia trzy jego znaczenia, dla mnie najważniejsze jest to definiowane następująco: „[...] Słowa kluczowe, zwane też wyrazami tematycznymi, to wyrazy pełnoznanieniowe najczęstsze w danym tekście lub danym zbiorze tekstów [...]”⁵.

Przyjmując takie pojmowanie terminu podstawowego, sporządzą listę rankingową składników syntaktycznych, to jest leksemów czy nazw własnych, które pojawiły się w analizowanych felietonach 10 razy lub więcej. Autosemantyczne jednostki wyrazowe wypełniają przedział frekwencyjny o częstotliwościach najwyższych.

Oto lista frekwencyjna składników syntaktycznych o najwyższej częstotliwości występowania w tekstach:

Francja	(f=124)
Francuz	(f=45)
Paryż	(f=36)
Napoleon I Bonaparte // Napoleon (f=26) // Bonaparte (f=3)	(f=30)
Jacques Chirac (f=2) // Chirac (f=16)	(f=18)
Nicolas Sarkozy (f=11) // Sarkozy (f=6)	(f=17)
Jean-Marie Lustiger (f=5) // Lustiger (f=7) // Jean-Marie (f=2) //	
Aaron Lustiger	(f=15)

⁵ *Encyklopedia języka polskiego*, red. S. Urbańczyk, M. Kucała, Wrocław – Kraków 1999, s. 351.

Bernard Le Bovier de Fontenelle (f=2) // de Fontenelle // Fontenelle (f=11)	(f=14)
Zinedine Zidane (f=3)//Zidane (f=9) // Zizou (f=2)	(f=14)
Pireneje	(f=13)
Henri Rousseau (f=3) // Rousseau (f=4) // Le Douanier (f=2) // Celnik Rousseau (f=2) // Rousseau Celnik	(f=12)
Jean Paul Sartre (f=2) // Sartre (f=9)	(f=11)
François Mitterrand (f=6) // Mitterrand (f=4)	(f=10)
Ludwik XIV (f=8) // Król Słońce // Ludwik XIV, Król Słońce	(f=10)
Republika	(f=10)

Sam wierzchołek pierwszej listy słów kluczy o pułapowej frekwencji tekstowej (cztery pierwsze najważniejsze w moich badaniach leksemy) posłuży mi dalej do badania łączliwości syntaktycznej. Przyporządkuję zatem poszczególnym hasłom charakterystyczne dla nich tekstowe struktury nominalne, werbalne i predykatywne, by w końcu wskazać, który typ składniowy dominuje w rozpatrywanych felietonach.

Zdolność budowania poszczególnych typów struktur różnie wygląda w indywidualnych przypadkach. I tak leksem *Francja* utworzył najwięcej grup werbalnych (55, co stanowi 50,93% wszystkich konstrukcji syntaktycznych), wyraz *Francuz* generuje najwięcej grup predykatywnych (17, tj. 44,74% wszystkich konstrukcji), nazwy *Paryż* i *Napoleon* budują znowu najwięcej grup nominalnych, gdyż na pierwszą przypada 64,52% struktur, a na drugą 45,83% grup. Cztery najczęstsze na liście frekwencyjnej leksemy tworzą w felietonach – jak wynika z badań – zróżnicowaną liczbę połączeń nominalnych, werbalnych bądź predykatywnych.

Nasylenie tekstu typami struktur syntaktycznych (nominalnymi, werbalnymi, predykatywnymi) również wypada niejednolicie. Najwięcej pojawiło się w felietonach grup nominalnych (40,39%), odrobinę mniej grup werbalnych (38,81%), a najmniej grup predykatywnych (20,90%). Dwa pierwsze typy zdecydowanie wyprzedzają ten trzeci.

Grupy nominalne w felietonach służą raczej budowaniu opisów, podczas gdy grupy werbalne podkreślają przebieg czynności, dziania się wydarzeń. Zrównoważone nasycenie tekstów publicystycznych L. Stommy grupami nominalnymi i werbalnymi świadczy o braku przewagi w wypowiedziach felietonowych partii opisowych nad tymi, które rejestrują dzianie się, wydarzeniowość. Bilansowanie się typów konstrukcji składniowych nie daje w wypowiedzi prasowej wyraźnej przewagi ani stylowi bardziej statycznemu, opisowemu, ani stylowi bardziej dynamicznemu, zdarzeniowemu.

Równowaga w tekstach L. Stommy wykładników obu stylów wypowiedzi pozwala umieścić felietony jako gatunek wypowiedzi między drobnymi wiadomościami prasowymi a reportażami⁶.

Badania szczegółowe jednostek językowych, elementów leksykalno-semantycznych i słów kluczy pokazały, że jedne z wydobytych cech są w felietonach L. Stommy dominujące, inne natomiast są rzadkie i występują sporadycznie. Te, które charakteryzują się wysoką frekwencją tekstową, należą do układu centralnego,

⁶ Zob. W. Pisarek, *Retoryka dziennikarska*, Kraków 1988.

te zaś, które są mniej liczne, lokalizują się bardziej na zewnątrz lub na obrzeżach centrum.

Jednostki językowe, elementy leksykalno-semantyczne, a także słowa klucze mieszczące się wewnątrz systemu (układu) centralnego można określić mianem wariantów głównych, podstawowych, a więc prototypów, znamienych dla tekstów publicystycznych L. Stomma. Owe warianty tekstowe wskazują tendencje stylistyczne, właściwe dla idiolektu (języka indywidualnego) mistrza sztuki dziennikarskiej.

Tendencje cechujące styl pisarski L. Stomma sprowadzają się do następujących zjawisk językowych: 1. obecności wśród jednostek językowych kategorii **V (ZAPOŻYCZEŃ)** i **II (NAZW OSOBOWYCH)**; 2. nasycenia wymienionych struktur językowych odpowiednimi subkategoriami: **Vb (ZAPOŻYCZENIA LEKSYKALNE Z JĘZYKA FRANCUSKIEGO O PISOWNI I WYMOWIE POLSKIEJ)** oraz **Ila (NAZWY OSOBOWE FRANCUSKIE)**; 3. przewagi wśród elementów leksykalno-semantycznych kategorii **I (HISTORIA I POLITYKA)**; 4. dominacji w tekstach trzech subkategorii leksykalno-semantycznych: **Ii (POLITYKA WSPÓŁCZESNEJ FRANCJI)**, **Ila (KULTURA I SZTUKA)**, **IIla (CZŁOWIEK, ŻYCIE SPOŁECZNE, ŚRODOWISKO)**; 5. względnego zrównoważenia stylów, braku wyraźnej przewagi w felietonach grup nominalnych nad werbalnymi (występuje minimalna, dwuprocentowa przewaga), czyli stylu opisowego nad zdarzeniowym; 6. preferowania wśród wyrazów o frekwencji większej lub równej 10 zarówno wyrazów politematycznych (okoliczników), jak i leksemów monotematycznych (podmiotów czy dopełnień), głównie nazw osobowych postaci współczesnych i dawnych.

Wykładniki stylistyczno-językowe felietonów L. Stomma ukazały język i styl pełnego pasji dziennikarza, który w dzisiejszych czasach, niezbyt sprzyjających upowszechnianiu kultury i języka francuskiego, nawiązuje do pięknej tradycji międzywojennej T. Boya-Żeleńskiego, przeciwstawiając się wszechwładnej angielszczyźnie, tak jak jego wielki poprzednik – językowi niemieckiemu. Policentryzm kulturowy i językowy jawi się jako wartość opierająca się światowemu dążeniu do globalizmu, a co za tym idzie – monocentryzmu kulturowego i językowego.

French in the Journalistic Language: An Analysis of Ludwik Stomma's Feature Articles

Abstract

The present paper focuses on gallicisms (French loanwords) which appear in Ludwik Stomma's feature articles published in *Polityka* between 2005 and 2007. In order to analyze aspects of French loanwords in journalistic idiom, it is necessary to start by drawing up the guidelines for the description of empirical data excerpted from the given text type. The author has chosen structural-functional, semantic, and quantitative analyses of gallicisms. The first part of the research leads to the division of linguistic material into: quotes, proper nouns, and lexical borrowings. The semantic criteria used to introduce the distinctions between the gallicisms made it possible to propose lexico-semantic categories and numerous subcategories. The frequency of autosemantic word forms allowed to create a list of key terms of highest textual frequency and to present the types of syntactic accommodation of the most frequent elements. The dominant properties established during the course of structural, semantic, and quantitative analyses can be regarded as typical of Ludwik Stomma's idiolect.